

Зубкова Любов Анатоліївна,
старший науковий співробітник секретаріату
вченої ради Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВОВОГО ДОСВІДУ

Сучасна державна політика України спрямована на досягнення рівності жінок і чоловіків у суспільстві, подолання всіх форм дискримінації за ознакою статі, створення необхідних соціальних і політичних передумов для реалізації прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах трудового, суспільного та політичного життя.

Вагому роль у формуванні та реалізації гендерної політики відіграє ефективне управління гендерними процесами з боку держави і, насамперед, створення дієвих механізмів гендерної рівності.

Реалізація державної політики, спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, залежить від дієвості інституційного механізму – ключової ланки забезпечення гендерної рівності. До інституційного механізму входить розгалужена мережа державних органів, установ та закладів, що реалізують політику рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Наразі, в Україні сформовано основні складові інституційного механізму публічного управління. Важливим моментом є те, що гендер не стосується лише жінок. Йдеться про суспільство. Гендер є лакмусовим тестом на те, наскільки структури публічного управління готові до змін, готові до реформ.

Підписана у 2014 році Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом містить положення щодо гендерної рівності та рівних можливостей у главі 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей». Відповідно до угоди «сторони посиляють діалог та співробітництво щодо забезпечення гідних умов праці, політики зайнятості, соціального діалогу, соціального залучення, гендерної рівності та відсутності дискримінації» [1].

Нормативно-правові механізми мають на меті забезпечення рівних можливостей у економічній, суспільній, політичній сферах, а також у процесі прийняття рішень. Міжнародні організації зосереджені на гендерній рівності не лише з точки зору соціальної справедливості, а в першу чергу як ресурс соціально-економічного, політичного розвитку.

Незважаючи на те, що прогрес помітний, і упродовж останніх десятиріч правовий статус жінок у Європі беззаперечно покращився, до реального досягнення рівноправ'я жінок та чоловіків на практиці ще далеко. Гендерна нерівність та структурні бар'єри існують у багатьох сферах, відводячи жінкам та чоловікам їх традиційні ролі та обмежуючи жінок у можливостях користуватися своїми основними правами. Регулярний моніторинг і дослідження показують, що прогрес щодо політичної участі жінок, доступу до правосуддя та викорінення шкідливих гендерних стереотипів і сексизму відбувається дуже повільно.

Збалансована участь жінок і чоловіків у процесі прийняття політичних та суспільних рішень є суттєво важливою для добре функціонуючої демократії. Незважаючи на ухвалення нових законів і політичних конструкцій у багатьох державах-членах ЄС та приклади добрих практик і заходів із підтримки у деяких державах-членах, недостатнє представництво жінок у суспільному та політичному житті залишається критичною проблемою, що ставить під сумнів повноцінне функціонування демократичних інститутів та процесів. Політична діяльність та прийняття суспільних рішень залишаються сферами, у яких переважають чоловіки. Чоловіки встановлюють політичні пріоритети, а політична культура й надалі формується навколо поведінки та життєвого досвіду чоловіка. Низка перешкод ускладнює забезпечення стабільної участі жінок у політичному та громадському процесі прийняття рішень. До таких перешкод належать виборчі системи, функціонування політичних партій, гендерні стереотипи, ролі та цінності, пропаговані певними моделями родини, а також соціальний і приватний розподіл роботи, який залишає мало місця для участі жінок у суспільному житті. У більшості держав-членів ЄС повноцінна та рівноправна участь жінок у політичному та суспільному житті [2]. Недостатнє представництво жінок у суспільному та політичному житті ставить під сумнів повноцінне функціонування демократичних інститутів та процесів. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 рр. в законодавчих, виконавчих, судових, дипломатичних і адміністративних органах на місцевому, регіональному та національному рівнях все ще не відповідає вимогам узгоджених стандартів та зобов'язань урядів щодо втілення програми «Планета 50–50 до 2030 року». Численні та змішані форми дискримінації, культури й стереотипів можуть перешкоджати повному й рівноправному доступу жінок до всіх рівнів процесів управління та прийняття рішень. Гендерний дисбаланс у процесі прийняття економічних рішень у громадському та приватному секторах є перешкодою для розширення прав жінок і економічного росту та сталого розвитку країн. Особливо це гостро відчутно на пострадянському просторі та в Україні зокрема. Жінки повинні мати рівноцінну владу та вплив на формування політичного життя країни, публічних механізмів та економічних пріоритетів. Щоб досягнути повноцінної участі жінок у суспільному, приватному та політичному житті, потрібні докорінні зміни, політичні реформи, заходи й цільові дії, спрямовані на усунення соціальних і структурних перешкод.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом підписана главами держав Європейського Союзу, Урядом та Президентом України Петром Порошенком 27 червня 2014 року.
2. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки
URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>.